

Lausuntoyhteenvedo: liikenne- ja viestintäministeriön asetusluonnoksesta Väyläviraston maksullisista suoritteista

Yleistä

Liikenne- ja viestintäministeriö pyysi sidosryhmiltä lausuntoja maksuasetusesityksestä. Esitys oli lausuttavana lausuntopalvelu.fi -palvelussa ajalla 24.10. – 20.11.2025. Lausuntoja saatiin yhteensä 15 kpl.

Asetus säilyisi lähes voimassa olevaa asetusta vastaavana. Asetuksen 2 § 6 kohtaan esitetään lisättäväksi luotsauslain 61 §:ssä tarkoitettu jäänmurtopalvelua suorittavan toimijan koulutusjärjestelmän osa-alueiden 1-3 hyväksyminen. Lisäksi asetukseen ehdotettiin tekstitarkennuksia.

Tiivistelmä annetuista lausunnoista

Rautatiealan sääntelyelin huomauttaa lausunnossaan, että liikenteenohjaus on rautatiemarkkinadirektiivin (2012/34/EU) ja raideliikennelain (1302/2018) 133 §:n mukaisesti säännelty palvelu. Silloin, kun liikenteenohjaus tapahtuu palvelupaikan sisäisillä raiteilla, kuten järjestelyratapihoilla, se kuuluu direktiivin liitteen II kohdan 2 mukaisiin peruspalveluihin. Sääntelyelin esittää, että asetuseräluonnoksesta poistetaan 2 §:n 4 kohta, jotta sääntely olisi yhdenmukainen EU:n rautatiemarkkinadirektiivin ja raideliikennelain kanssa.

Suomen Yrittäjät katsoo lausunnossaan, että maksuperustelain mukaisesti kustannuksia vastaava hinnoittelu on perusteltua ja pitää välttämättömänä, että jatkossa suoritteiden edellyttämään viranomaistyötä arvioidaan kriittisesti ja pyritään tehostamaan prosesseja, joka hillitsee suoritteiden hintojen nousua.

HaminaKotka Satama Oy pitää asetuksen tavoitteita kustannusvastaavuuden ja palveluiden kehittämisen osalta perusteltuina, mutta nostaa esille talvimerenkulkuun liittyvän uuden suoritteen, joka koskee jäänmurtopalvelua suorittavan toimijan koulutusjärjestelmän hyväksymistä, sillä se voi lisätä kustannuksia erityisesti talvikauden operaatioissa. On tärkeää varmistaa, että maksujen taso ei muodostu esteeksi sujuvalle liikenteelle. Sataman ja raiteiston yhteiskäyttöön liittyvät lisäpalvelut hinnoitellaan liiketaloudellisin perustein. HaminaKotka Satama toivoo, että hinnoittelussa huomioidaan satamien rooli logistisessa ketjussa ja pyritään kustannustehokkuuteen. Suomen logistinen kilpailukyky perustuu ennakoitaviin ja kohtuullisiin kustannuksiin. Maksujen muutokset voivat vaikuttaa sataman asiakkaiden kuljetuskustannuksiin, joten vaikutusten arviointi on tärkeää ennen asetuksen voimaantuloa. Asetuksen tavoitteet tulee toteuttaa ilman haittaa Suomen ulkomaankaupan sujuvuudelle ja kilpailukyvyille.

Suomen Laivanpäälystöliitto ry korostaa lausunnossaan, että asetuseräluonnos voi vaikuttaa merkittävästi meriliikenteen kustannusrakenteeseen ja sitä kautta myös merihenkilöstön työoloihin ja työllisyyteen. Maksujen korotukset tai suoritevalikoiman laajennukset lisäävät varustamoiden taloudellista painetta, mikä voi välillisesti heijastua henkilöstön määrään, työkuormaan ja turvallisuustason ylläpitoon. Siksi maksuperusteiden tulee olla kohtuullisia, ennakoitavia ja toimintaympäristön erityispiirteet huomioon ottavia. Erityisesti jäänmurron osalta huomionarvoista on, että kyse on huoltovarmuuskriittisestä toiminnasta. Kustannuspaineen kasvu voi vaikuttaa välillisesti toiminnan laatuun. Asetuseräluonnoksessa maksullisiksi

määritellyt väylä-, navigointi- ja talvimerenkulun palvelut ovat turvallisen merenkulun kannalta välttämättömiä. Maksut eivät saa muodostua esteeksi niiden täysimääräiselle käytölle tai johtaa laadun heikentymiseen. Itämeren talvimerenkulun erityisolot edellyttävät, että turvallisuuteen liittyviä palveluja ei hinnoitella tavalla, joka kannustaa varustamoja vähentämään niiden käyttöä. Pienet ja keskisuuret varustamot ovat erityisen herkkiä maksujen nousulle. Jos kustannusrasitus kasvaa suhteettomasti, vaarana on markkinan keskittyminen ja työpaikkojen väheneminen. Tämä voi heikentää merihenkilöstön työllisyyden vakautta ja kaventaa turvalliseen operointiin tarvittavia resursseja. Maksuperusteissa tulisi siksi huomioida toimijoiden erilaiset edellytykset ja mahdollistaa joustot tilanteissa, joissa maksut vaikuttavat kohtuuttomasti. Liitto pitää tärkeänä, että asetuksen vaikutukset varustamoiden talouteen, liikennöintiin ja merenkulun turvallisuuteen arvioidaan jatkovalmistelussa kattavasti ja että vaikutuksia seurataan myös asetuksen voimaantulon jälkeen. Maksullisten suoritteiden ei tule johtaa työntekijöiden aseman heikkenemiseen, vaan niiden tulee tukea turvallista, ennakoitavaa ja kilpailukykyistä suomalaista merenkulkua.

Valtiovarainministeriö puoltaa asetusehdotusta esitetyllä tavalla.

Muut lausunnonantajat kannattavat asetusehdotusta tai niillä ei ollut lausuttavaa tai ne eivät lausu asiassa.

Lausunnonantajat

1. Ilmatieteen laitos
2. Valtioneuvoston kanslia
3. Oikeusministeriö (ei lausu asiassa)
4. Sosiaali- ja terveysministeriö
5. Väylävirasto
6. Sisäministeriö
7. Kilpailu- ja kuluttajavirasto
8. Rautatiealan sääntelyelin
9. Työ- ja elinkeinoministeriö
10. Puolustusministeriö
11. Suomen Yrittäjät ry
12. HaminaKotka Satama Oy
13. Suomen Laivanpäälystöliitto ry
14. Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry
15. Valtiovarainministeriö